

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania Z.B.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu
o wysokość świadczenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 25
października 2023 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu
z dnia 28 października 2021 r., sygn. akt III AUa 2215/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

D.S.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 października 2020 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania Z.B. od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu z 15 lutego 2019 r. oraz z 15 kwietnia 2019 r., w których organ rentowy odmówił wpierw wnioskodawcy prawa do przeliczenia podstawy wymiaru renty (15.02.2019 r.), a następnie zmienił powyższą decyzję, uzupełniając podstawę prawną, a także korygując dotychczasowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru i ponownie odmówił wnioskodawcy prawa do przeliczenia podstawy wymiaru renty (15.04.2019 r.).

Po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji Z.B. od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 października 2020 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 28 października 2021 r., oddalił

apelację. Sąd Apelacyjny w pełni podzielił i przyjął za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski. Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było to, czy organ w dwóch decyzjach z dnia 15 lutego 2019 r. oraz z 15 kwietnia 2019 r. w sposób uzasadniony odmówił wnioskodawcy przeliczenia podstawy wymiaru renty, co w swojej istocie sprowadzało się do rozstrzygnięcia kwestii, czy organ prawidłowo wyliczył wysokość tego świadczenia. Sąd Apelacyjny uznał, że przyznana wnioskodawcy renta została obliczona zgodnie z regułami określonymi w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS i nie było podstaw do zakwestionowania prawidłowych wyliczeń organu rentowego, opartych na obowiązujących przepisach prawa. Wnioskodawca nie przedstawił żadnych konkretnych zarzutów, które mogłyby podważyć sposób obliczenia świadczenia przez organ rentowy.

W skardze kasacyjnej z 10 marca 2022 r. pełnomocnik ubezpieczonego zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 28 października 2021 r. w całości, opierając zarzuty na naruszeniu prawa materialnego, to jest:

a) art. 111 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 58 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych poprzez niewłaściwe zastosowanie w zw. z art. 2 Konstytucji oraz art. 15 ust. 1 ustawy o FUS w zw. z art. 18 ust. 1 pkt 2 ustawy wypadkowej w zw. z art. 2 Konstytucji - poprzez błędne ustalenie przez organ rentowy, że ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do pobierania renty w wysokości zgodnej z poprzednio ustalonym wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru (124,95%), a to na skutek przyjęcia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości niższej (63,02%) i błędnego wyliczenia wysokości przysługującej ubezpieczonemu renty w dacie złożenia wniosku - w konsekwencji odmowę dokonania przeliczenia, które to ustalenie organu nie zostało zakwestionowane przez Sądy I i II instancji. W konsekwencji opisane uchybienie stanowi naruszenie zasady ochrony praw nabytych;

b) art. 15 ust. 2a ustawy o FUS w zw. z § 2, § 21 ust. 1, §. 28 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe - poprzez błędne

przyjęcie przez organ rentowy, że skoro ubezpieczony nie dołączył żadnych nowych dowodów dotyczących wynagrodzeń, to znajduje zastosowanie przepis art. 15 ust. 2a ustawy o FUS, podczas gdy przepis ten stosuje się jedynie wtedy, gdy nie można obiektywnie ustalić podstawy wymiaru składek, a taka sytuacja nie miała miejsca, - organ rentowy nie podjął inicjatywy w celu ustalenia wysokości wynagrodzenia w okresach: 1.01.1981 r. do 31.12.1981 r., 1.04.1982 r. do 15.09.1982 r.; 8.11.1982 r. do 21.11.1982 r.; 3.12.1982 r. o 31.12.1983 r.; 1.01.1987 r. do 18.11.1988 r.; 1.12.1988 r. do 18.03.1989 r.; 10.04.1989 r. do 31.12.1989 r. Sądy I i II instancji nie wskazały na przedmiotowe uchybienie i nie zobowiązały organu rentowego do uzupełnienia materiału dowodowego w tym zakresie.

Skarga kasacyjna została także oparta na zarzutach naruszeniu prawa procesowego, mającego istotny wpływ na wynik sprawy to jest:

a) art. 477^{14a} k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie wydania wyroku uchylającego wyrok Sądu I instancji oraz przedmiotowe decyzje i przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania przez organ rentowy, mimo rażącego naruszenia przepisów przez organ rentowy

b) art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 176 Konstytucji poprzez naruszenie przez Sąd II instancji zasady dwuinstancyjności postępowania i uzupełnienie w treści uzasadnienia zaskarżonego kasacyjnie wyroku braków merytorycznych postępowania przed Sądem I instancji, który oparł orzeczenie wyłącznie na fakcie rzekomego zaakceptowania przez ubezpieczonego stanowiska organu rentowego. Sąd II instancji, zaniechując uchylenia wyroku Sądu I instancji i przedstawiając w uzasadnieniu utrzymującym wyrok w mocy szczegółowe wyliczenia podstawy wymiaru renty, których zabrakło w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji, w istocie pozbawił ubezpieczonego prawa do co najmniej dwukrotnego rozpoznania jego sprawy przez niezależny i niezawisły sąd.

Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 października 2021 r. (sygn. akt III AUa 2215/20) oraz o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 13 października 2020 r. (sygn. akt VIII U 1143/19) w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik ubezpieczonego oparł na jej oczywistej zasadności. Wskazał, że w sprawie zachodzi oczywiste naruszenie prawa, polegające na błędnej wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa przez Sąd II instancji oraz naruszeniu podstawowych zasad procedury, które to naruszenia doprowadziły do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Wyroki Sądów I i II instancji wydane zostały z rażącym naruszeniem przepisów prawa materialnego poprzez ich błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, pozbawiając ubezpieczonego ochrony praw słuszenie nabytych, jak również przy naruszeniu przepisów procedury, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, w szczególności poprzez sanowanie przez Sąd II instancji braków postępowania przed Sądem I instancji i wyroku, który nie poddawał się w istocie rzeczowej kontroli instancyjnej (oparty był na pozamerytorycznych przesłankach), czym pozbawiono ubezpieczonego konstytucyjnego prawa do dwuinstancyjnego postępowania - w konsekwencji powyższych uchybień doszło do wydania przez oba Sądy wyroków oczywiście nieprawidłowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do przyjęcia – celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji,

zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Podkreślenia wymaga także, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849). W niniejszej sprawie skarga kasacyjna została sporządzona w sposób nieprawidłowy – wniosek o jej przyjęcie nie został w sposób właściwy uzasadniony. Należy mieć przy tym na uwadze charakter wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i potrzebę jego wyodrębnienia w skardze. Ustawodawca, konstruując wymogi skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych punktach art. 398⁴ § 1 k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (pkt 2) oraz obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie (§ 2). To wyodrębnienie nie jest przypadkowe i oznacza, że chodzi o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone, odrębne cele i są oceniane przez Sąd Najwyższy na różnych etapach rozpoznawania skargi kasacyjnej. Na etapie przedsądu nie rozpoznaje się więc zrzutów podstaw kasacyjnych a tylko sam wniosek o przyjęcie skargi.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w niniejszej sprawie oparty został na przesłance jej oczywistej zasadności (art. 398⁹ §1 pkt 4 k.p.c.). W motywach wniosku opartego na tej właśnie przesłance przedsądu powinien być zawarty wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). W niniejszej sprawie strona skarżąca nie wykazała istnienia tej właśnie przesłanki przedsądu. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w dwóch zdaniach, bez żadnego uzasadnienia (za uzasadnienie trudno uznać zarzuty sformułowane w sposób ogólny) oraz bez wskazania jakichkolwiek przepisów, których oczywistego naruszenia miałby

dopuszczyć się Sąd II instancji – nie może doprowadzić do uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

D.S.

[ał]